Företagande. Generationsskifte

Svårare ta över gården när kapital ersätter arbete

Flen.
Det blir allt svårare att ta över en gård utan stort startkapital. Förr kunde hårt arbete väga upp - men inte längre, enligt expert.

Större och effektivare maskiner gör det möjligt att bruka större gårdar med färre arbetstimmar. Samtidigt krävs mer kapital, och tillsammans med stigande markvärden ökar de ekonomiska insatserna vid ett generationsskifte.

– Någonstans under åren har vi bytt arbetsinsats mot kapitalinsats när det gäller lantbruksföretag. När det var en stor andel arbete i resultaträkningen gick det att kompensera på olika sätt, men med kapital får vi en avi varje månad eller kvartal, sa Stefan Malmström, affärschef Jord och Skog på Landshypotek Bank, under Agro Sörmlands Smart Farming-dagar i Flen i början av februari.

"Den tydligaste trenden är att tillgång på kapital är den största utmaningen", säger Sebastian Remvig, vice ordförande för LRF Ungdom

Foto: Privat

"Någonstans under åren har vi bytt arbetsinsats mot kapitalinsats", säger Stefan Malmström, affärschef Jord och Skog på Landshypotek Bank.

Foto: Torbjörn Esping

Stor vilja att ta över

Redan för tre år sedan konstaterade LRF Ungdomen att viljan att ta över gården från sina föräldrar och bli lantbrukare var stor. Men bristen på kapital var ändå en större utmaning, än såväl syskon som konkurrens om mark med etablerade lantbrukare.

– Den tydligaste trenden är att tillgång på kapital, för att möjliggöra överförandet från en generation till en annan, är den största utmaningen, sa Sebastian Remvig, vice ordförande för LRF Ungdom, på samma konferens.

Det innebär att lantbrukare i dag behöver komma i gång tidigare med att förbereda sin verksamhet för ett skifte och diversifiera den för att underlätta en rättvis växling om det finns fler än ett barn, enligt Johan Rudengren, grundare och styrelseordförande för revisionsbyrån Rådek.

– Lägg inte alla ägg i en korg. Ur den lönsamma rörelse du bedriver måste du se till att skapa kapital som du kan ha i olika förvaltningar. Har du en jordbruksrörelse så kanske du kan skaffa fritidsboende någon annanstans, en bostadsrätt eller en kapitalförvaltning, sa Johan Rudengren och la till:

– Köp inte nya gröna traktorer varje år på avbetalning. För då kommer du aldrig kunna skapa ett skifte som är någorlunda rättvist.

Börja innan du fyller 55

Det gäller också att börja planera för skiftet i tid, helst innan du fyllt 55 år. Det för att hinna utveckla en verksamhet som går lätt att ta över, samt att ha tid för diskussioner med barnen och ge dem förutsättningar för att fortsätta utveckla företaget, enligt Johan Rundengren.

Det är inte bara kapitalintensiteten som har utvecklats under de 30-40 senaste åren, utan även normerna i samhället i stort när det gäller frågor som jämställdhet såväl som balans mellan fritid och arbete. Det är inte längre givet vilket av barnen som ska ta över, och den kommande generationen är inte alltid lika villig att försaka familj och fritid för arbetet.

Tre generationer

Den effektivisering av lantbruksföretagandet som skett gör att många av dagens bönder är piggare och orkar arbeta längre, även efter 60-årsdagen, enligt Stefan Malmström. Vilket också får konsekvenser för skiftet.

– Historiskt sett var det möjligtvis två generationer som arbetade tillsammans. Men det vi ser nu är att tre generationer samarbetar i styrelse och operativt. Det tar lite längre tid att slita ut en generation i förtid, och det komplicerar saker ytterligare, sa han.

Jesper Stärn
010-184 25 16
jesper.starn@ltl.nu

Fakta.
Generationsväxling i kapitalintensiva jordbruk

- I LRF Ungdomens rapport om generationsväxling identifierades både mjuka hinder såsom familjerelationer och kunskap om hur det går till, såväl som hårda hinder som tillgång på kapital och juridiska problem med lagar och skatter. Tillgången på kapital sågs dock som den största utmaningen.
- För att underlätta för en generationsväxling med fler än ett barn kan det vara bra att diversifiera verksamheten mot flera olika inriktningar så att allt värde inte ligger i ett och samma lantbruksföretag.
- Börja diskussioner med barnen kring skiftet helst innan du fyllt 55 år. Framför allt om något barn förväntas avstå en betydande del för att verksamheten ska gå att driva vidare.
- Ge utrymme för fler generationer i bolaget

Källa: LRF Ungdom, Rådek och Ladshypotek bank